

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/206/2017
Identifikačné číslo spisu: 2114202009
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Danica Kočičková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:2114202009.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ N. D., rod. T., nar. XX. XX. XXXX, bývajúca v R., K., 2/ Q. D., nar. X. XX. XXXX, bývajúci v R., N. a 3/ Z. D., nar. XX. X. XXXX, bývajúci v R., R., zastúpených Mgr. Ludovítom Paulovičom, advokátom so sídlom v Lučenci, M. Rázusa 9, proti žalovaným: 1/ R. S., nar. XX. X. XXXX, bývajúci v R., H. a 2/ KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group, IČO: 00 585 441, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, zastúpená JUDr. Baltazárom Mucskom, advokátom so sídlom v Bratislave, Vajnorská 55, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 8C/21/2014, o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23Co/337/2016, 23Co/338/2016 z 28. novembra 2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcom 1/ až 3/ nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia sa podanou žalobou domáhali zaplatenia sumy špecifikovanej v petite žaloby, predstavujúcej náhradu nemajetkovej ujmy za stratu blízkej osoby (manžela a otca), ktorá bola usmrtená pri dopravnej nehode spôsobenej žalovaným 1/.

2. Okresný súd Trnava (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 8C/21/2014-183 z 24. novembra 2015 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 10 000 €, žalobcovi 2/ sumu 7 500 € a žalobcovi 3/ sumu 7 500 €, do troch dní od právoplatnosti rozsudku; vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Doplnčím rozsudkom č. k. 8C/21/2014-197 zo dňa 11. januára 2016 rozhodol okresný súd v zmysle v tom čase platného a účinného § 166 ods. 1 zák. č. 99/1963 Zb., Občianskeho súdneho poriadku tak, že vo vzťahu k vyššie uvedenému rozsudku okresného súdu zo dňa 24. novembra 2015 doplnil výrok o trovách konania.

3. Proti čiastočne žalobe vyhovujúcim výrokom I., II. a III. rozsudku okresného súdu v spojení s doplnčím rozsudkom sa žalovaní 1/ a 2/ odvolali. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 23Co/337/2016, 23Co/338/2016 z 28. novembra 2016 rozsudok a doplnčací rozsudok

okresného súdu v odvolaní napadnutom rozsahu potvrdil s výnimkou tej výrokovej časti, ktorá sa týkala spôsobu plnenia, kde rozsudok okresného súdu v spojení s doplniacím rozsudkom zmenil tak, že žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcom priznanú nemajetkovú ujmu bez toho, aby boli povinní splniť túto povinnosť spoločne a nerozdielne (ako im uložil okresný súd), ale s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého. V odôvodnení rozsudku uviedol, že sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že v danom prípade došlo k neoprávnenému zásahu do súkromia žalobcov, chráneného ust. § 11 Občianskeho zákonníka, ktorého súčasťou je i právo na ochranu rodinného života. V nadväznosti na to uviedol, že súd prvej inštancie správne posúdil otázku pasívnej vecnej legitímácie poisťovne (žalovanej 2/), ktorá je poisťiteľom žalovaného 1/ v spore o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých obete smrteľnej dopravnej nehody. Povinnosť poisťovne zaplatiť žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy vyplýva so zreteľom na zmysel a účel zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „zák. č. 381/2001 Z. z.“), z ustanovení tohto zákona (§ 4 ods. 2 písm. a/ a § 15). Zdôraznil, že súčasťou škody spôsobenej na zdraví sú nielen ujmy majetkovej povahy, ale aj nemajetkové ujmy, ktoré sa odškodňujú v peniazoch. Povinnosť ich krytia poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú tretím osobám prevádzkou motorového vozidla vyplýva z komunitárneho práva, preto je potrebné riešiť otázku vecnej pasívnej legitímácie poisťovne - žalovanej 2/ v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých v súlade s týmto právom. Poukázal pritom na bod 39 rozsudku Súdneho dvora Európskej únie (ďalej aj „ESD“) C-22/12 vo veci Haasová zo dňa 24. októbra 2013, kde ESD uviedol, že ak „vnútroštátne právo umožňuje rodinným príslušníkom obete dopravnej nehody požadovať náhradu nemajetkovej ujmy, musí byť táto náhrada krytá povinným poistením motorového vozidla“, pričom zdôraznil, že ujma (škoda) na zdraví predstavuje akúkoľvek ujmu, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity poškodeného človeka, vrátane fyzickej a psychickej traumy, ktorá zahŕňa aj psychickú traumu pozostalých.

4. Proti potvrdzujúcej časti vyššie uvedeného rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 2/ (ďalej aj „dovolatelka“) dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na § 421 ods. 1 písm. a) a písm. c) zák. č. 160/2015 Z. z., Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“) argumentujúc tým, že odvolací súd sa pri riešení právnej otázky vecnej pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy za stratu blízkej osoby, ktorá bola usmrtená pri dopravnej nehode spôsobenej žalovaným 1/ (od vyriešenia ktorej záviselo jeho rozhodnutie) odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tiež tým, že táto otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V súvislosti s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, od ktorej sa odvolací súd pri svojom rozhodovaní odklonil, poukázala na uznesenie NS SR sp. zn. 4Cdo/168/2009 z 20. 4. 2011 a na rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo/301/2012 z 31. 3. 2016. Uviedla, že tak prvoinštančný ako aj odvolací súd nesprávne interpretovali ust. § 4 ods. 2 písm. a) zák. č. 381/2001 Z. z., keď vyslovili záver o vecnej pasívnej legitímácii poisťovne (žalovanej 2/), a to z toho dôvodu, že pod toto ustanovenie nemožno subsumovať aj náhradu nemajetkovej ujmy, nakoľko zo znenia tohto ustanovenia takáto možnosť nevyplýva. Zdôraznila, že ust. § 4 ods. 2 zák. č. 381/2001 Z. z. obsahuje taxatívnu úpravu, čo možno z povinného zmluvného poistenia uhrádzať, preto argumentácia odvolacieho súdu obsiahnutá v odôvodnení jeho rozhodnutia, že pri výklade ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zák. č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z interpretácie pojmu škoda na zdraví v súlade s komunitárnym právom, je neprijateľná. Navrhla, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu voči nej v celom rozsahu zamietla a priznal jej náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 C. s. p.) a naň oprávnenou osobou (§ 424 C. s. p.), zastúpenou v zmysle § 429 ods. 1 C. s. p. skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorým je možné napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu pri splnení zákonom stanovených predpokladov a podmienok. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 C. s. p.) a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie

odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania, resp. predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

7. Podľa § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

8. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p., dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Podľa § 432 ods. 1, 2 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

10. Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať dovolaním, v ktorom sa namieta nesprávne právne posúdenie veci, musí byť splnená nielen podmienka vymedzenia tohto dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 432 C. s. p., ale musia byť splnené aj predpoklady prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovenia § 421 C. s. p.

11. V predmetnej veci odôvodnila dovolateľka dovolanie predpokladom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a písm. c) C. s. p., t. j. tým, že odvolací súd sa v ňou vymedzenej právnej otázke odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a zároveň, že táto otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1. 1. 1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikatórne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Vzhľadom na účel právnej úpravy dovolania, ktorým je v prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci predovšetkým riešenie doteraz neriešených otázok zásadného právneho významu, treba do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu zahrnúť aj rozhodnutia publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávanej Najvyšším súdom ČSFR, Najvyšším súdom ČR a Najvyšším súdom SR v dobe do 31. 12. 1992, ako aj rozhodnutia uverejnené v Zborníkoch stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR vydaných SEVT Praha v rokoch 1974 (č. I, 1965 - 1967), 1980 (č. II, 1964 - 1969) a 1986 (č. IV, 1970 - 1983), pokiaľ sú stále použiteľné (najmä z hľadiska ich súladu s hodnotami demokratického právneho štátu) a neboli prekonané neskoršou judikatúrou. Napokon vzhľadom na čl. 4 ods. 2 C. s. p. je potrebné za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať aj rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít, a to Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie.

13. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, treba za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v dovolaní namietanej právnej otázky pasívnej legitímácie žalovanej 2/ považovať predovšetkým rozsudok ESD C-22/12 vo veci Haasová zo dňa 24. októbra 2013, v ktorom ESD vyslovil záver, že príslušné ustanovenia smerníc (Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972, Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005 a tiež Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990) o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich

sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu (v zmysle hmotnej i nehmotnej ujmy) upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Inak povedané, podľa názoru ESD, ak vnútroštátne (slovenské) právo upravuje v týchto prípadoch (dopravných nehôd) zodpovednosť poisteného v dvoch právnych inštitútoch, a to v inštitúte zodpovednosti za škodu ako aj v inštitúte zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musia byť oba tieto druhy zodpovednosti predmetom poistného krytia. Na uvedené závery ESD nadviazal najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 6 M Cdo 1/2016 z 31. 7. 2017, v ktorom vysvetlil, že pri výklade pojmu škoda pre účely zák. č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú a aj nemajetkovú. K zhodnému názoru dospel aj Ústavný súd SR v uznesení sp. zn. I. ÚS 474/2016 zo 17. augusta 2016, v ktorom uviedol, že hoci Súdny dvor Európskej únie viackrát zdôraznil, že nie je oprávnený vykladať ustanovenia vnútroštátneho práva, je zjavné, že ako vnútroštátne právo Českej republiky, tak aj vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka umožňuje blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Ústavný súd Slovenskej republiky v citovanom uznesení ďalej uviedol, že k záveru o potrebe krytia pozostalým priznanej náhrady nemajetkovej ujmy z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla dospel s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel zohľadňujúc skutočnosť, že neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby bol vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, v súvislosti s ktorou vzniknutá zodpovednosť za spôsobené škody je predmetom povinného zmluvného poistenia v zmysle zák. č. 381/2001 Z. z.

14. Podľa názoru dovolacieho súdu označené rozhodnutia ESD C-22/12 vo veci Haasová a Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 474/2016 (i rozhodnutia, na ktoré toto rozhodnutie odkazuje, t. j. III. ÚS 646/2015 a I. ÚS 206/2015), ako aj aktuálne rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 MCdo 1/2016, predstavujú ustálenú prax v riešení otázky pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, od ktorej sa odvolací súd neodklonil. Touto ustálenou praxou bol zároveň prekonaný právny názor uvedený v rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 168/2009 a sp. zn. 3 Cdo 301/2012, na ktoré poukazovala dovolateľka. Nebol preto splnený predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., t. j. odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vo vyššie uvedenej právnej otázke, a zároveň ani predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) C. s. p., t. j. rozdielne rozhodovanie dovolacieho súdu o tejto otázke (ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu o určitej právnej otázke logicky prekonáva rozdielnosť rozhodovania o tejto otázke).

15. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej 2/ ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) C. s. p. odmietol.

16. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. tak, že žalobcom 1/ až 3/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva, pretože žalobcovia 1/ až 3/, ktorým by v prípade včasného podania vyjadrenia k dovolaniu žalobkyne prináležala náhrada trov dovolacieho konania súvisiacich s týmto vyjadrením, podali vyjadrenie k dovolaniu žalovanej 2/, tak ako z obsahu spisu vyplýva, až po uplynutí lehoty na to určenej, čo podľa ust. § 436 ods. 3 C. s. p. znamená, že na

takéto oneskorene podané vyjadrenie žalobcov nemôže dovolací súd prihliadať a ani v súvislosti s ním priznať žalobcom náhradu trov dovolacieho konania.

17. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.